

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianaë, 1661

Decima septima causa. Septima post decima prohibet dissolvere vota.
Quatuor quæstiones causæ decimæ septimæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62953](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62953)

De voti reddenda.

monasterio, vel quocunque commercio a vendere. Quod si factum fuerit, non valebit, sed ipsum monasterium in primum reformetur statum.

C. XI. Episcopi & fratrum consilio monasterium ad meliorandum alii supponere nullo prohibeant.

Si in alium locum ponere, suum ad meliorandum & fratrum suorum: & dimitat Presbyterum in priori loco ad ministeria ecclesiarum.

C. XII. Publica poenitentia subiciantur, qui circumveniendi aliquos tendere presumunt.

Constitutum est sane faceret iste conventus, ut Episcopi, sive Abbates, qui non in fructum animarum, sed in avaritiam & turpe lucrum inhiantes, quoslibet homines circumveniendi cotonderent, & res eorum tali persuasione surripuerunt, poenitentia canonica, utpote turpis lucri sectatores, subjaceant.

C. XIII. Si sine voluntate fratrum aliquem de suis propinquis Abbas sibi substituere non valeat.

Congregatio debet sibi eligere Abbatem post Abbatem sui mortem, vel eo vivente, si ipsi discesserit vel peccaverit. Episcopus enim non debet Abbatem violenter retinere in loco suo. Ipse autem non potest alioquin ordinare de suis propinquis vel amicis sine voluntate fratrum.

CAUSA XVII.

Utrum Presbyter infirmitate gravatus sibi velle monachum dicit: ecclesiam & beneficium in manus advenas renunciat. Postquam convalescit, mox se futurum monachum negat, & ecclesiam & beneficium reposcit.

- 1. Hic primam queritur, utrum reus voti teneatur, an liceat ei a proposito suo corde discedere.
2. Secundo, an ecclesia & beneficium ei reddenda sint, quae prius libera voluntate resuscitavit.
3. Tertio, si contigerit eum se & sua monasterio tradidisse, an licentia Abbati liceat ei ad propria h. redire.
4. Quarto, si sine licentia Abbatis retrahat abierit, an sua sibi Abbate reddenda sint.

QUESTIO I.

Quid a voto discedere non liceat, multi auctoribus probatur. At enim Propheta: 1. [Vovete, & reddite Domino Deo vestro.]

a. al. commento. b. al. ex eodem. c. Polyb. l. 3. tit. 22. Burch. l. 3. c. 26. f. 100 p. 3. c. 1. d. In Cabila. 2. c. 7. 20. q. 2. constituit. e. Burch. l. 6. c. 93. f. 100 p. 3. c. 111. f. al. ex eodem. g. Moguntino. h. Burch. l. 3. c. 26. f. 100 p. 7. c. 109. h. al. priora. i. Psal. 75.

C. I. Quae Deo voverunt, necesse est reddere.

Vnt. quardam, quae etiam non voverentur debentur, quae etiam non voverimus, non debentur, sed postquam ea Deo promittimus, necessario modo confingimur.

C. II. De eodem. Item Hieronymus a.

Voventibus & virginitatem non solum habere, sed etiam velle, damnabile est.

C. III. Dignus est supplicii, qui seipsum Deo subtrahit a voto restituit.

Avnias & pecunias Deo voverat, quas post delictum victus perlatione subtraxit. Sed qua morte peccatus est, scis. Si ergo ille mortis periculo dignus fuerit, eos quos dederat nummos Deo abtulit, consilium patris tui, sed a temeripsum, Deo omnipotentem, cuius te nullo modo periculo in divino iudicio dignus eris, qui te nullo modo periculo in divino iudicio dignus eris, qui te nullo modo periculo in divino iudicio dignus eris, qui te nullo modo periculo in divino iudicio dignus eris.

C. IV. Ante Dei scilicet cadens, qui blasphemias committit, agere recusat.

Qui bona agunt, si meliora agere deliberent, post deliberata non faciunt, licet in bono per se perseverent, in conspectu tamen Dei cogitatione deliberatione. Item paulo superius. Si sunt qui cogitatione delinquere, & Dei servitio se subdere, & transgressis se refringere deliberant: sed cum post delictum alios cecidisse conspiciunt, se retrahendo, vitam perdunt.

Si ergo post votum quisque necessitate cogitur sistere, non est votum non solum habere, sed etiam velle, damnabile est, quod sacerdos iste ad executionem sui voti cogitur non solum fieri, sed etiam velle monachum non fieri, si cogitur est. Quod vero inter voverentis iste computandus sit, per Augustinum e. dicens: [Dixi confitebor, &] non enim pronunciat ore, & tamen Deus iam audit in corde. Sicut ergo Propheta inter votum computatur, pro opere reputatur. Sicut ergo Propheta inter votum computatur, pro opere reputatur. Sicut ergo Propheta inter votum computatur, pro opere reputatur. Sicut ergo Propheta inter votum computatur, pro opere reputatur.

QUESTIO II.

C. I. Non cogitur aliquis in monasterio, nisi professionem fecerit in manibus Abbatis.

Onfaldus f. Presbyter quondam in ardente fervore passionis presbiter, monasterium promisit: non tamen monasterium, aut

a. Aug. de bono viduarum, cap. 3. & glossa. b. sup. dist. 27. voventibus. inf. 27. quae 1. respicitur. dist. 37. c. Alis. d. Sensus summatim redduntur. dist. 16. Aug. Cassiodorus, & glossa in dist. 2. penitentia, dist. 2. cap. 5. f. 100 p. 4. cap. 421. & cap. 153. lib. 3. cap. 153.

se tradidit, nec promissionem scriptis: sed beneficium ecclesie in manu advocati refutavit. At postquam convalluit, mox se monachum negavit fieri. Quis propter quia de beati Benedicti regula, & præcipue Patris & prædecessoris nostri sancti Gregorii Pape canonica institutio, interdicit monachum ante unius anni probationem esse, iudicamus, & auctoritate Apostolica præcipimus, ut præfatus Presbyter beneficia 1 & altaria recipiat, habeat, & quiete retineat.

C. I. ¶ **Beneficia** In versu exemplaribus, & apud Ivonem (apud quem caput hoc capitulum habetur) legitur, beneficium: sed in glossam non est mutatum.

C. II. ¶ **Uxor post profectum continentia danda dimitti non debet.**

Item Augustinus ad Bonifacium comitem, epistola 70.

Nos a novimus, nos testes sumus, quod omnes actus publicos, quibus occupatus eras, relinquere cupebas, & te in otium sanctum conferre, atque in ea vita vivere, in qua servi Dei monachi vivunt. Cum ergo te esse in hoc proposito gauderemus, navigasti, uxoremque duxisti. Si conjugem non haberes, dicerem tibi, quod & Tubanus diximus, ut sanctitate continentie viveres: sed utredam vitam non exhorter, impedimento conjuncti est, sine cuius confessione continenter tibi non licet vivere, quia de situ post illa tua verba Tubanus sic ducere non debebat, illa tamen nihil eorum sciens innocenter tibi, & simpliciter nupsit.

¶ **Confessionem** hoc caput ex verbis B. Augustini epist. 70. sed in epistola reddidit. Ita autem interpretatur.

Ecce iste corde concepti se monachum fieri, & ore pronunciat, se vel in otium sanctum conferre, non tamen postea coactus est suscipere quod corde concepit, & ore pronunciat. Auctoritas illa Alexander sicca confirmatorem B. Gregorii, & beati Benedicti, probandis annis subdit, sed nota: ignota vero triennium conceditur.

C. III. ¶ **Ante probationem triennium nullus in monasterio suscipiatur.** Unde ex decreto Bonifacii.

Si quis incognitus monasterium ingredi voluerit, ante triennium monachi habitus ei non præstentur. Esti intra tres annos, aut servus, aut libertus 2 colonus 3 quærat a Domino suo, reddatur ei cum omnibus quæ nulli, fide tamen accepta de impunitate. Si autem intra triennium non fuerit requisitus, postea quærit non potest, nisi sit tam longè, quod inveniri non possit. Sed 3 tantum ea, quæ in monasterium adduxerit, Dominus servus recipiat.

1. ¶ **Capo** hoc etiam in Damascia citatur ex Bonifacio. A Bonifacio autem & Ivone, & in plerisque versibus exemplaribus Gratiani tribuitur concilio Thetico. Sed in nullo eorum, quæ impressa, aut manuscripta habentur, invenimus est, eadem tamen sine fontis capitularibus, & apud Iulianum antecessorem novella 123. cap. 12.

2. ¶ **Libertus** Sic emendationem est ex aliquot manuscriptoribus, & ex hoc indicatio, quam Iulianus habuit etiam auctor glossæ, Antiqua legitur libere.

3. ¶ **Sed tantum** Hac addita sunt ex hinc indicatio.

QUÆSTIO III.

Quid autem queritur, an post traditionem si ei sua cum licentia Abbatis ad propria d. redire, facile monstratur non possit fieri. Insuper etiam redire criminisum est. Qui autem manu facti facientes dignis obviare, cum potest, consuevit. Hic autem non solum non obviat, sed etiam permittendo suaver existit. Non ergo licet Abbati dare licentiam abbas retrò abeundi: nec

1. Supra cap. 10. & part. c. 16. b. Novell. 5. cap. 2. & apud Iulianum concessit. novell. 123. cap. 12. cap. 15. c. 207. Euseb. lib. 1. cap. 20. l. 1. c. 41. Parm. lib. 3. cap. 1. c. 4. ut voluit. d. al. prova.

illi licet utique retrorsum abire, quia ex quo semel se Abbati subiecit absque eius permissione nihil agere potest.

QUÆSTIO IV.

Si autem sine licentia Abbatis de monasterio discesserit, queritur, utrum sua sine ei reddenda, an non. Sed possessiones, & res ecclesie traditas qualiter modo alienare nec Abbatis, nec alius licet.

C. I. ¶ **Honore** privetur, qui de iure ecclesie aliquid alienare præsumpsit. Unde Symmachus Papa. [possessiones a, quas unumquisque, &c.] & iterum in synodo Romana 3. c. 6.

Quicunque b. Episcoporum, Presbyterorum, Diaconorum oblitus Dei, & decreti huius immemor 1 in constitutum præfens committens, prædium 2 ecclesie, magnum vel exiguum, vel quidquam de iure ecclesie alienare tentaverit, & donator, & alienator, & venditor honoris sui amissione multetur.

1. ¶ **Immemor** In concilio ipso sequitur, cuius Romana civitatis sacerdotibus volumus religionis nexibus devincti. Nam, ut supra 12. q. 2. non liceat, autem est in ea synodo Romana tantum ecclesia legens Symmachus præscripsit.

2. ¶ **Prædium** Hæc loca nonnulli verbi sexti capitis, eorum loco referuntur hæc ex titulis epistolæ concilio: omnino, caput hoc ex verbis illius synodi suo modo collectæ aptavit.

C. II. ¶ **PALEA.** [Item Gregorius Anthimo Subdiacono, lib. 11. epist. 21.]

Ratio e nulla permittit, ut propriis cuiusquam usus applicetur, quod pro communi utilitate datum esse cognoscitur.

C. III. ¶ **Qui** revocandum putat, quod ecclesiasticis, sacrilegii crimen incurrit.

Item Ambrosius lib. 2. de penitentia, c. 9.

Sunt qui opes suas tumultuario mentis impulsu, non iudicio perpetuo, ubi ecclesie contulerunt, postea revocandas putaverunt. Quibus nec prima merces rata est, nec secunda, quia nec prima iudicium habuit, & secunda habuit sacrilegium. Sunt, quos penitentia opes suas divisisse pauperibus. Sic eos 1 qui penitentiam agunt, hoc solum timere oportet, ne ipsius penitentiam agant penitentiam.

1. ¶ **Sic eos** In originali legitur. Sed eos qui penitentiam agunt, hoc solum penitere non debet, nec ipsius, &c. Sed ob glossam non est emendatum.

C. IV. ¶ **Qui** sacra, hæc detulit retinere contemderit, sacrilegium committit.

Item Gregorius Sabino Subdiacono, lib. 8. epist. 6.

Sacrilegium d. & contra leges est, si quis quod venerabilibus locis relinquunt, prava voluntatis studiis, suis tentaverit compendiis retinere.

C. V. ¶ **Sacrilegi** iudicantur, qui ecclesie facultates alienant.

Item Lucius Episcopus ad Gallia & Hispania Episcopos, & epistola. cap. 6.

Omnes e ecclesie raptores, atque suarum facultatum alienatores a liminibus sancte matris ecclesie anathematizamus, Apostolica auctoritate pellimus, & damnamus, atque sacrilegos esse iudicamus: nec

a. Supra 16. quæstion. possessiones. b. Anselm. lib. 4. cap. 300. Polyc. lib. 6. tit. 15. c. Exer. de prebendis, cap. ratio. Ansel. lib. 1. cap. 30. Polyc. cap. 13. tit. 22. d. Ansel. lib. 12. cap. 4. Polyc. lib. 30. tit. 12. c. Anselm. lib. 12. cap. 4. Euseb. lib. 11. cap. 19. l. 1. part. 3. c. 40. & p. 14. c. 89.

& non solum eos, sed omnes contentientes eis, quia non solum qui faciunt, rei iudicantur, sed etiam qui contentient facientibus. Par a enim poena & agentes & contentientes comprehendit.

C. VI. § Excommunicetur qui confinia ecclesie frangere tentaverit.

Item Nicolaus Papa b. omnibus Episcopis. Sicut e antiquitus a sanctis patribus statutum est, statuius, ut major ecclesia per circuitum xl. d. passus habeat, capella vero vel minor ecclesiastiginta. Qui autem confinia earum * constringere tentaverit, aut personam hominis, vel bona eius inde subtraxerit, nisi publicus latro fuerit, quousque emendet, & quod rapuerit reddat, excommunicetur.

C. VII. § Solvatur alario, quod pro emunitate emendatur ecclesia.

Item ex concilio Triburiensi. Si quis in atrio ecclesie pugnam committit, aut homicidium facit, quidquid pro emunitate i violata emendatum est, alario solvatur, cujuscuque fuerit ecclesia illa.

§ Emunitate] Sic etiam apud Burchardum. Ivo habet pro immunitate violata. In aliquis vetustis Gratiani exemplaribus legitur, pro emunitate ecclesie violata. Summa autem huius capiti fore habetur in Triburiensi, quod extat cap. 4. & 6.

C. VIII. § Non licet alicui hominem de ecclesia rapere.

Item Augustinus ad Bonifacium, epist. 187. Miror si quomodo tam subito fidei murum aries ruperit inimici. Novi enim qua religione semper sis ecclesiam Dei veneras. Quo insigante facere ausus es? hominem de ecclesia rapuisse? Tuus si de tuo amico forte praesumeret fugitivus, postet proculdubio intercessoris causa veniam promereri. Ergo si amicus intendit, cur Deus offenditur? Sed si de potestate praesumitur, Nabuchodonosor Regem intendit, qui causa superbia in bovem est ex homine commutatus i. Non ut confundam te hie scribo, sed ut g. filium charissimum monero. Ecclesie igitur illam revoca, quem ut irreverentissimum rapuisti. Oblatio vero domus tua a clericis ne suscipiatur, indixi b. communionemque tibi interdico, donec peracta pro ausibus vel errore a me diffinita tibi met penitentia, & tempore ordinato i, pro hoc facto corde contrito & humiliato dignum offeras sacrificium Deo.

§ Commutatus] Hoc loco ista erant interiecta, atque a regno suo profugus recedens, non ante regnum receptum, quam converti Deum praedicavit. qua a multis vetustis distant, & originalis, & Ivone. Sunt autem inter verba Gratiani infra de penitentia, dist. c. voluissent.

C. IX. § Fugientem ad ecclesiam nemo audeat abstrahere.

Item ex libro capitularium l. 5. c. 99. Reum i ad ecclesiam confugientem nemo abstrahere audeat, neque inde donare i. ad poenam vel ad mortem; ut honor Dei, & sanctorum eius conservetur; sed rectores ecclesiarum pacem & vitam, ac membra eius obtinere studeant: tamen legitime componat, quod inique fecit.

§ Donate] Sic est emendatum (antea enim legebatur, damnare.) ex capite Caroli, & concilio Moguntino, & plerisque vetustis Gratiani exemplaribus, & ceteris collectoribus: & quoniam apud Burchardum ex concilio apud Theodanis viliam,

a Rom. l. b Inter decreta Nic. in codice Ormanetti. c Anselm. l. 1. c. 47. Ivo p. 3. c. 16. Pann. l. 2. c. 87. d al. lx. * al. verum. e Burch. l. 3. c. 99. Ivo p. 3. c. 17. f Ivo p. 3. c. 22. g r. Cor. 4. h al. merdixi. i al. condonato. k Et in adjectis, c. 29. Et in concil. Moguntin. c. 39. l Burch. lib. 3. cap. 5. Ivo pars 3. cap. 23. Pann. l. 2. c. 77.

Et in Pannormia ex libro capitularium longi copiosius hoc scriptum foratur.

C. X. § Ab ecclesia arceat integritas, quae aliquem de ecclesia arceat rapuerit.

Item Gelasius Vicari, Constantino, Marryni, Gelasio, Sereno, & Timotheo Episcopis.

Prater a & Coepiscopos nosser Epiphanius in relatione suggestit, Benenatum & Maurum Benenatane municipis civitatis, in contumeliam religionis verba nimis, & plectibili contumacia profusillit, & confugientem ad ecclesie septa curialem suum non quidem tutum, aut de injuria sua securum esse dicit, aut irruptione i temerariae mentis admittit, quod potestatis quidem, vel Principibus unquam ius perpetrare, ut hominem in sanctuaris confinium (captata sacerdotis absentia) relucantem, etiam tempe violentes patefecit, merito indignos esse ius communi indicavit. Et si revera tanti factio non sentit. Nec enim iure ad supplicandum debet adire, qui admittit facilegium non dubitavit. Non enim intra limina tanta venerationis deputata, quae quibus licere existimet pro lux voluntatis arbitrio, & humilitatem sibi vindicat, & futorem. Et non tres charissimi supradictos, si manifesta reos fuerint, ab omnibus parochiarum venturam nostrae praecipionis auctoritate prohibere: ut non solum hi, qui injuriarum sanctorum locorum probantur, d. merito consequantur pro facti iustitiae vindictam, verumetiam ceteri a tali praecipione ultionis istius timore reventur.

C. XI. § Ecclesiarum non est dignum, qui eas violat.

Item Epiphanius Episcopo. AD Episcopos ceteros diximus iustitiam, qui ecclesias violasse perhibentur, & ecclesiarum dicitur esse dignos.

C. XII. § Qui ecclesiam Dei castat, & ipsos sacerdotes insequitur, sacrilegus iudicatur.

Item Pius Papa, epist. 2. Melani. Sicut f. qui ecclesiam Dei vastat, & eius pariter domaria expoliat & invadit, fit sacrilegus; ita qui eius sacerdotes insequitur, sacrilegus recedat. sacrilegus iudicatur, & r. r. § Non ergo graecum est fornicatio, quam sacrilegium. Et hoc est peccatum, quod in Deum committitur, quod in hominem; si gravius est sacrilegium agere, quam fornicari.

C. XIII. § Quae parva foratur, qui ecclesie eius dedicata praedia, vixare venaverit.

Item Urbanus in epist. ad omnes Episcopos, cap. 2.

Attendendum est omnibus, ne praedia ecclesiarum caelestium dedicata, a quibusdam invidiosis vexentur. Quod si quis fecerit, post debita satisfactionem (que erga sacrilegos iure promenda est) ius damnetur infamia, & ceteri tradantur, ut castitate deportationis utatur g.

a Debe. l. 7. tit. 1. Ivo p. 3. c. 20. b al. verum. c d al. probantur. e Ivo p. 3. c. 17. f P. l. 1. c. 30. Burch. l. 3. c. 29. Ivo p. 6. c. 145. g r. Cor. 4. Moguntino sub Arnulpho, c. 1. g al. fornicari.

se tradidit, nec promissionem scriptis: sed beneficium ecclesie in manu advocati refutavit. At postquam convalescit, mox se monachum negavit fieri. Quis propter quia de beati Benedicti regula, & præcipue Patris & prædecessoris nostri sancti Gregorii Pape canonica institutio, interdicit monachum ante unius anni probationem esse, iudicamus, & auctoritate Apostolica præcipimus, ut præfatus Presbyter beneficia 1 & altaria recipiat, habeat, & quiete retineat.

C. I. ¶ **Beneficia** In versu exemplaribus, & apud Ivonem (apud quem caput hoc capitulum habetur) legitur, beneficium: sed in glossa non est mutatum.

C. II. ¶ **Uxor post profectum continentia** dula dimitti non debet.

Item Augustinus ad Bonifacium comitem, epistola 70.

Nos a novimus, nos testes sumus, quod omnes actus publicos, quibus occupatus eras, relinquere cupibas, & te in otium sanctum conferre, atque in ea vita vivere, in qua servi Dei monachi vivunt. Cum ergo te esse in hoc proposito gauderemus, navigasti, uxoremque duxisti. Si conjugem non haberes, dicerem tibi, quod & Tubinus diximus, ut sanctitate continentie viveres: sed utrediam vitam non exhorret, impedimento conjunxit, sine cuius confessione continenter tibi non licet vivere, quia de situ post illa tua verba Tubinus sic ducere non debebat, illa tamen nihil eorum sciens innocenter tibi, & simpliciter nupsit.

¶ **Confessionem** hoc caput ex verbis B. Augustini epist. 70. sed in epistola reddidit. Ita autem interpretatur.

Exce iste corde concepti se monachum fieri, & ore pronunciant, se vel in otium sanctum conferre, non tamen postea coadue est suscipere quod corde concepti, & ore pronunciant. Auctoritas illa Alexander sicca confirmavit B. Gregorii, & beati Benedicti, præbandis annuus subdit, sed notu: ignota vero triennium conceditur.

C. III. ¶ **Ante probationem triennis nullus in monasterio suscipiatur.** Unde ex decreto Bonifacii.

S quis incognitus monasterium ingredi voluerit, ante triennium monachi habitus ei non præstetur. Est intra tres annos, aut servus, aut libertus 2 colonus 3 quæratu ad Domino suo, reddatur ei cum omnibus quæ nulli, fide tamen accepta de impunitate. Si autem intra triennium non fuerit requisitus, postea quærit non potest, nisi sit tam longè, quod inveniri non possit. Sed 3 tantum ea, quæ in monasterium adduxerit, Dominus servi recipiat.

1. ¶ **Capo** hoc etiam in Damascia citatur ex Bonifacio. A Bonifacio autem & Ivone, & in plerisque versibus exemplaribus Gratiani tribuitur concilio Thetico. Sed in nullo eorum, quæ impressa, aut manuscripta habentur, invenimus est, eadem tamen fere sunt in capitularibus, & apud Iulianum antecessorem novella 123. cap. 12.

2. ¶ **Libertus** Sic emendationem est ex aliquot manuscriptoribus, & ex hoc indicatio, quam Iulianus habuit etiam auctor glossæ, Antiqua legitur libere.

3. ¶ **Sed tantum** Hac addita sunt ex hinc indicatio.

QUÆSTIO III.

Quid autem queritur, an post traditionem si ei sua cum licentia Abbatis ad propria d. redire, facile monstratur non possit fieri. In hoc etiam redire criminisum est. Qui autem manu facti facere digni obviare, cum potest, consensit. Hic autem non solum non obviat, sed etiam permittendo suaver existit. Non ergo licet Abbati dare licentiam abbas retrò abeunda: nec

1. Supra cap. 10. & part. c. 18. b. Novell. 5. cap. 2. & apud Iulianum concessit novell. 123. cap. 12. cap. 15. c. 207. Euseb. lib. 1. cap. 20. l. 2. c. 41. Parm. lib. 3. cap. 2. c. 4. vel columnas d. al. prova.

illi licet utique retrorsum abire, quia ex quo semel se Abbati subiecit absque eius permissione nihil agere potest.

QUÆSTIO IV.

Sicutem sine licentia Abbatis de monasterio discesserit, queritur, utrum sua sine ei reddenda, an non. Sed possessiones, & res ecclesie traditas qualiter modo alienare nec Abbatis, nec alius licet.

C. I. ¶ **Honore** privetur, qui de iure ecclesie aliquid alienare præsumpsit. Unde Symmachus Papa [possessiones a, quas unumquisque, &c.] & iterum in synodo Romana 3. c. 6.

Quicunque b. Episcoporum, Presbyterorum, Diaconorum oblitus Dei, & decreti huius immemor 1 in constitutum præfens committens, prædium 2 ecclesie, magnum vel exiguum, vel quidquam de iure ecclesie alienare tentaverit, & donator, & alienator, & venditor honoris sui amissione multetur.

1. ¶ **Immemor** In concilio ipso sequitur, cuius Romana civitatis sacerdotibus volumus religionis nexibus devinciri. Nam, ut supra 12. q. 2. non liceat, autem est in ea synodo Romana tantum ecclesia legem Symmachus præscripsit.

2. ¶ **Prædium** Hæc loca nonnulli verbi sexti capiti, eorum loco referuntur hæc ex titulis epistolæ concilio: omnino, caput hoc ex verbis illius synodi suo modo collectæ aptavit.

C. II. ¶ **PALEA.** [Item Gregorius Anthimo Subdiacono, lib. 11. epist. 21.]

Ratio e nulla permittit, ut propriis cuiusquam usus applicetur, quod pro communi utilitate datum esse cognoscitur.

C. III. ¶ **Qui** revocandum putat, quod ecclesiasticis, sacrilegii crimen incurrit.

Item Ambrosius lib. 2. de penitentia, c. 9.

Sunt qui opes suas tumultuario mentis impulsu, non iudicio perpetuo, ubi ecclesie contulerunt, postea revocandas putaverunt. Quibus nec prima merces rata est, nec secunda, quia nec prima iudicium habuit, & secunda habuit sacrilegium. Sunt, quos penitentia opes suas divisisse pauperibus. Sic eos 1 qui penitentiam agunt, hoc solum timere oportet, ne ipsius penitentiam agant penitentiam.

1. ¶ **Sic eos** In originali legitur. Sed eos qui penitentiam agunt, hoc solum penitere non debet, nec ipsius, &c. Sed ob glossam non est emendatum.

C. IV. ¶ **Qui** sacra, hæc detulit retinere contemderit, sacrilegium committit.

Item Gregorius Sabino Subdiacono, lib. 8. epist. 6.

Sacrilegium d. & contra leges est, si quis quod venerabilibus locis relinquatur, prava voluntatis studiis, suis tentaverit compendiis retinere.

C. V. ¶ **Sacrilegi** iudicantur, qui ecclesie facultates alienant.

Item Lucius Episcopus ad Gallia & Hispania Episcopos, & epistola. cap. 6.

Omnes e ecclesie raptores, atque suarum facultatum alienatores a liminibus sancte matris ecclesie anathematizamus, Apostolica auctoritate pellimus, & damnamus, atque sacrilegos esse iudicamus:

a. Supra 16. quæstion. possessiones. b. Anselm. lib. 4. cap. 300. Polyc. lib. 6. tit. 15. c. Exer. de prebendis, cap. ratio. Ansel. lib. 1. cap. 30. Polyc. cap. 13. tit. 22. d. Ansel. lib. 12. cap. 4. Polyc. lib. 30. tit. 12. c. Anselm. lib. 2. cap. 4. Euseb. lib. 11. cap. 19. l. 2. part. 3. c. 40. & p. 14. c. 89.

& non solum eos, sed omnes consentientes eis, quia non solum qui faciunt, rei iudicantur, sed etiam qui consentientes faciunt. Par a enim poena & agentes & consentientes comprehendit.

C. VI. § Excommunicetur qui confinia ecclesie frangere tentaverit.

Item Nicolaus Papa b. omnibus Episcopis. Sicut e antiquitus a sanctis patribus statutum est, statuius, ut major ecclesia per circuitum xl. d. passus habeat, capella vero vel minor ecclesiastiginta. Qui autem confinia earum * constringere tentaverit, aut personam hominis, vel bona eius inde subtraxerit, nisi publicus latro fuerit, quousque emendet, & quod rapuerit reddat, excommunicetur.

C. VII. § Solvatur alario, quod pro emunitate emendatur ecclesia.

Item ex concilio Triburiensi. Si quis in atrio ecclesie pugnam committit, aut homicidium facit, quidquid pro emunitate i violata emendatum est, alario solvatur, cujuscuque fuerit ecclesia illa.

§ Emunitate] Sic etiam apud Burchardum. Ivo habet pro immunitate violata. In aliquis vetustis Gratiani exemplaribus legitur, pro emunitate ecclesie violata. Summa autem huius capiti fore habetur in Triburiensi, quod extat cap. 4. & 6.

C. VIII. § Non licet alicui hominem de ecclesia rapere.

Item Augustinus ad Bonifacium, epist. 187. Miror si quomodo tam subito fidei murum aries ruperit inimici. Novi enim qua religione semper sis ecclesiam Dei veneras. Quo insigante facere ausus es? hominem de ecclesia rapuisse? Tuus si de tuo amico forte praesumeret fugitivus, postet proculdubio intercessoris causa veniam promereri. Ergo si amicus intendit, cur Deus offenditur? Sed si de potestate praesumitur, Nabuchodonosor Regem intendit, qui causa superbit in bovem est ex homine commutatus i. Non ut confundam te here scribo, sed ut g. filium charissimum monero. Ecclesie igitur illam revoca, quem ut irreverentissimum rapuisti. Oblatio vero domus tuae a clericis ne suscipiatur, indixi b. communionemque tibi interdico, donec peracta pro ausibus vel errore a me diffinita tibi met penitentia, & tempore ordinato i, pro hoc facto corde contrito & humiliato dignum offeras sacrificium Deo.

§ Commutatus] Hoc loco ista erant interjecta, atque a regno suo profugus recedens, non ante regnum receptum, quam converti Deum praedicavit. qua a multis vetustis distant, & originalis, & Ivone. Sunt autem inter verba Gratiani infra de penitentia, dist. c. voluissent.

C. IX. § Fugientem ad ecclesiam nemo audeat abstrahere.

Item ex libro capitularium l. 5. c. 99. Reum i ad ecclesiam confugientem nemo abstrahere audeat, neque inde donare i. ad poenam vel ad mortem; ut honor Dei, & sanctorum eius conservetur; sed rectores ecclesiarum pacem & vitam, ac membra eius obtinere studeant: tamen legitime componat, quod inique fecit.

§ Donate] Sic est emendatum (antea enim legebatur, damnare.) ex capite Caroli, & concilio Moguntino, & plerisque vetustis Gratiani exemplaribus, & ceteris collectoribus: & quoniam apud Burchardum ex concilio apud Theodanis viliam,

a Rom. l. b Inter decreta Nic. in codice Ormanetti. c Anselm. l. 1. c. 47. Ivo p. 3. l. 6. Pann. l. 2. c. 87. d al. lx. * al. verum. e Burch. l. 3. c. 99. Ivo p. 3. c. 117. f Ivo p. 3. c. 122. g r. Cor. 4. h al. merdixi. i al. condonato. k Et in adjectis, c. 29. Et in concil. Moguntin. c. 39. l Burch. lib. 3. cap. 5. Ivo pars 3. cap. 23. Pann. l. 2. c. 77.

Et in Pannormia ex libro capitularium longi copiosius hoc scriptum foratur.

C. X. § Ab ecclesia arceatui ingressi, qui aliquem de ecclesia arceatui rapuerit.

Item Gelasius Vicari, Constantino, Marryni, Gelsimo, Sereno, & Timotheo Episcopis.

Prater a & Coepiscopos nosser Epiphanius in relatione suggestit, Benenatum & Maurum Benenatane municipis civitatis, in contumeliam religionis verba nimis, & plectibili contumacia profusisse, & confugientem ad ecclesie septa curialem suum non quidem tutum, aut de injuria sua securum esse dicit, aut irruptione i temerariae mentis admittere, quod potestatis quidem, vel Principibus unquam non perpetrare, ut hominem in sanctuaris confinium (captata sacerdotis absentia) relucantem, etiam tempe violentes patefecit, merito indignos esse huius communiione indicavit. Et si revera tanti factio non sentit. Nec enim iure ad supplicandum debet admitti qui e admittere facilegium non dubitavit. Non enim intra limina tanta venerationis deputata, quae quibus licere existimet pro lux voluntatis arbitrio, & humilitatem sibi vindicat, & futorem. Et non tres charissimi supradictos, si manifesta reos fuerint, ab omnibus parochiarum venturam communi nostrae praecipionis auctoritate prohibere: ut non solum hi, qui injuriarum sanctorum locorum probantur, d. merito consequantur pro facti iustitiae vindictam, verum etiam ceteri a tali praecipione ultionis istius timore revoentur.

C. XI. § Ecclesiarum non est dignum ingressi, qui eas violat.

Item Epiphanius Episcopo. AD e Episcopus ceteros diximus iustitiam, qui ecclesias violasse perhibentur, & ecclesiarum dicitur esse dignos.

C. XII. § Qui ecclesiam Dei castat, & ipsos sacerdotes insequitur, sacrilegus iudicatur.

Item Pius Papa, epist. 2. Melani. Sicut f qui ecclesiam Dei vastat, & eius pariter domaria expoliat & invadit, fit sacrilegus; & qui eius sacerdotes insequitur, sacrilegus recedat. sacrilegus iudicatur, & r. r. § Non ergo graecum est fornicatio, quam sacrilegium. Et hoc est peccatum, quod in Deum committitur, quod in hominem; sic gravius est sacrilegium agere, quam fornicari.

C. XIII. § Quia parva foratur, qui ecclesie eius dedicata praedia ravare tentaverit.

Item Urbanus in epist. ad omnes Episcopos, cap. 2.

Attendendum est omnibus, ne praedia ecclesiarum caelestium dedicata, a quibusdam invidiosis vexentur. Quod si quis fecerit, post debita satisfactionem (que erga sacrilegos iure promenda est) ius damnetur infamia, & ceteri tradantur, ut castitiae deportationis utatur g.

a Debe. l. 7. tit. 1. Ivo p. 3. c. 120. b al. verum. c al. d. al. probantur. e Ivo p. 3. c. 119. f P. l. 1. c. 1. g. 30. Burch. l. 3. c. 29. Ivo p. 6. c. 145. & p. 3. c. 117. Moguntino sub Arnulpho, c. 11. g al. fornicari.

C. XIV. PALEA.

Item Iginus Papa.

Si quis ecclesiam igne combusserit, & pretium suum pauperibus distribuat.

Hæc palam in uno tantum Vaticano codice habetur, in quo scilicet in vulgatis, & Panormia citatur ex Iginio: à Borebaro autem & Ivo ex decretis Iulii.

¶ Pretium suum. Apud Burchardum l. 19. in c. de sacrilegiis, sic legitur, Incendisti ecclesiam, aut consensisti? si fecisti, ecclesiam restituere, & pretium tuum, id est, vniuersum tuum pauperibus distribue, & quodecim annis per legitimas ferias peniteas.

C. XV. ¶ Iude similis probatur, qui ornamenta surripuit ecclesie. Item Clemens episc. 2. ad Iacobum.

¶ Si forte quisquam Presbyter, siue Diaconus, sacra ministerium vel velum subtrahat, & vendiderit, iude & Ichariote similis estimabitur. Qui propter cupiditatem fecerit hoc opus, noverit se supradicti Iudæ succipitur poenam.

C. XVI. ¶ De eodem. Item ex penitentiali Theodori.

¶ Penam ecclesiasticam furata vel rapta, reddatur in quadruplum populi verò dupliciter. Si quis aliquid de ministerio sancte ecclesie furatus fuerit, septem annis peniteat, tres in pane & aqua.

C. XVII. ¶ De eodem. PALEA. Item ex penitentiali Romano.

¶ Si quis clericus furum fecerit capitale, id est, quadruplum, vel domum fregit, aut quamlibet rem meliorem furatus fuerit, septem annis peniteat; laicus quinque. Si quis autem de minoribus semel aut bis furum fecerit, reddat proximo suo, & uno anno peniteat in pane & aqua: si reddere non poterit, tribus annis peniteat.

Similia hæc leguntur apud Burchardum, lib. 11. c. 59. & Ivo p. 3. c. 44.

C. XVIII. ¶ Sacrilegium facit, qui pecuniam ecclesie rapit. Item Anacleus & episc. 1. c. 2.

¶ Qui rapit pecuniam proximi sui, iniquitatem operatur, qui autem pecuniam, vel res ecclesie abstrahit, sacrilegium facit.

C. XIX. ¶ Segregetur ab ecclesia clericus, qui seruum aut discipulum suum ad eam fugi-

entem verberare presumpserit.

Item ex concilio Ilerdensi, c. 2.

¶ Nullus clericorum, seruum aut discipulum suum fugientem ad ecclesiam extrahere audeat, vel flagellare præsumat. Quod si fecerit, donec dignè peniteat, à loco, cui honorem non dedit, segregetur. ¶ Si qui clericus in mutam eadem proruperit, prout dignitas officium in tali excessu contumeliam pertulerit, à Pontificè definitus vindicetur.

C. XX. ¶ Qui de atrio vel portibus ecclesie fugientem abstrahit, excommunicatur.

Item ex concilio Tribariensi, g. c. 20.

¶ Si quis in contumax, vel superbus timorem Dei, vel reuerentiam sanctarum ecclesiarum non habuerit, & fugientem seruum suum, vel quem ipse per-

a Poly. l. 2. c. 11. b Anst. l. 5. c. 1. Bor. l. 3. c. 204. Ivo part. 3. c. 127. Panh. l. 2. c. 70. b al. comburitur. c Ivo p. 2. c. 65. & p. 6. ca. 88. d al. subtrahit. e & in episc. l. 1. c. 6. f Ivo p. 3. c. 117. Panh. l. 2. c. 67. iud. 21. g Et ibi. l. capit. C. 10. & in legibus Barbarorum, lib. 3. h Bor. l. 3. c. 177. Ivo p. 3. c. 124.

secutus fuerit, de atrio i ecclesie, vel de portibus quelibet modo ecclesie adherentibus per vim abstraxerit, pro immunitate nongentos solidos Episcopo componat, & ipse publica penitentia iusto a iudicio Episcopi multetur.

¶ Atrio. In duobus vetustis codicibus Gratiani legitur, de atrio: in capitularibus verò, de ecclesia.

Sacrilegium ergo est, quatenus quis facrum videt, vel asserenda sacrum de sacro, vel sacrum de non sacro, vel non facrum de sacro. Dicitur etiam sacrilegium committere, qui videtur & impius manus in clericum iniecit. Porro istud sacrilegium duplicem continet poenam, pecuniariam videlicet & excommunicationis. Pecuniaria eius persolvenda est, ad quæ quærimonia sacrilegii pertinet.

C. XXI. ¶ De multiplici genere sacrilegii, & panæ eiusdem.

Unde Ioannes Papa. Clavus scribit omnibus Episcopis.

¶ Quisquis inventus fuerit reus sacrilegii, Episcopis, vel Abbatibus, siue personis, ad quas querimonia sacrilegii iuste pertinerit, triginta libras examinati argenti purissimi componat. ¶ Sacrilegium committitur, si quis intraverit ecclesiam, vel triginta ecclesiasticos passus, qui in circuitu ecclesie fuerint, vel domos, quæ intra predictos passus fuerint, aliquid inde diripiendo, vel auferendo: seu qui injuriam, vel oblationem rerum intulerit clericis arma non ferentibus, vel monachis, siue Deo devotis, omnibusque i ecclesiasticis personis. Capellæ, quæ sunt intra ambitum murorum castellorum, non ponuntur in hac triginta passuum observatione. Similiter sacrilegium committitur auferendo sacrum de sacro, vel non sacrum de sacro, siue factum de non sacro. Item.

¶ Si quis domum Dei violaverit, & aliqua sine licentia illius, cui commissa esse dignoscitur, inde abulerit, vel ecclesiasticis personis injuriam fecerit, donec in conventu admonitus legitime satisfecerit, fiat excommunicatione a privatum. Si verò post secundam & tertiam conventionem coram Episcopo satisfacere detrectaverit, sacrilegii periculo ab omnibus obnoxius teneatur: ita ut secundum Apostolum e nemini fidelium misceatur. Item.

¶ Si quis qui monasteria, & loca Deo dedicata, & ecclesie infringunt, & deposita, vel alia quelibet exinde abstrahunt, damnus novies componat, & emunitatem tripliciter, & velut sacrilegii canonice sententia subigantur.

¶ In epistola manuscripta Ioannis octavi, scripta Episcopis & Abbatibus per Narbonensem & Hispanicam provincias constituta, præcipitur observare lex contra sacrilegos in concilio Trecentensi edita, coram Ludovico Imperatore, & quinquaginta tribus Episcopis. Verba autem sunt istius epistolæ verba ab his que recitantur & à Gratiano, & à cæteris collectoribus: sed eadem sententia.

¶ Omnibusque ecclesiasticis. Apud Ivoem legitur, devotis hominibus, ecclesiasticis personis. Non enim capellæ, quæ intra ambitum murorum castellorum sunt, mittuntur vel ponuntur in hac observatione. Nec multo aliter apud alios collectores.

C. XXII. ¶ Nisi canonice iudicatum Episcopo, qui comprehenderit laicos, excommunicetur.

Item Alexander Papa II. g.

¶ Si quis deinceps priorum, aut cuiuscunque dignitatis, vel cuiuscunque ordinis laicorum Episcopum comprehenderit, percussit, aut aliqua via propria se de expulerit, nisi forte iudicatum canonice, auctoribus

a al. iuxta iudicium. b Anst. l. 5. c. 40. Poly. l. 6. tit. 10. Ivo p. 3. c. 98. Panh. l. 2. c. 80. & 79. c Supra, 1199. ad mensuram. Anst. l. 5. c. 12. d al. fore privatum. e i. Cr. 5. f Anst. l. 5. c. 57. Bor. l. 1. c. 22. Ivo p. 2. c. 124. & p. 4. c. 96. g Semel in l. Synodo sub Boreto, c. 3.

& cooperatores tanti sceleris anathematizentur, & bona eorum ecclesie ipsius juri perpetuo tradantur. ¶ Si vero in Presbyterum, vel in quemcumque inferiorum gradum clericum hæc eadem præsumptum, canonice poenitentiae atque depositioni subiacebit. Si contumax fuerit, excommunicetur.

C. XXIII. ¶ Flagellatorum Presbyterorum post iteram admonitionem, si non resipuerint, excommunicantur.

Item Nicolaus Papa Thadæi Archiepiscopo Mediolanensi a.

DE b Presbyterorum flagellatoribus, & occisoribus, & prædonibus, scilicet, qui seculari brachio minime cohercentur, juxta præceptum Domini placet, ut fraterno amore conveniantur secundo, ac tertio. Qui si te non audierint, conveniente ecclesia eos sacra comunione peccare, atque (si in sua obstinatione permanentes, sacerdotalia monita forte contempserint) ab ecclesia compage libi anathematis interdictione, recedat licentiam tribuimus.

¶ Quos etiam resipiscentes tandem digna satisfactione præmissa in gremium matris ecclesie revocari noveris posse.

C. XXIV. PALEA.

[Item ex concilio Moguntino sub Rabano: c. 24.]

VI c Presbyterum occiderit, duodecim i annorum penitentia secundum canones imponatur: at si negaverit, si liber est, cum septuaginta duobus a juret; si autem servus, super duodecim vomeres ferventes se expurget. Convictus vero noxae usque ad ultimum vite tempus militie a cingulo careat, & abique spe conjugii maneat.

¶ Hac Palea in uno Latium Vaticano Gratiani codice habetur.

¶ Duodecim] Sic in codice Vaticano, & ceteris locis indicatis. In vulgatis Gratiani codicibus legatur, viginti annorum poena.

¶ Cum septuaginta duobus] In concilio ipso legitur, cum duodecim: Burhardus tamen, & Ivo, & codex Vaticanus concordant cum vulgata lectione.

¶ Militie cingulo] Sic etiam in Decretalis, & apud Burhardum & Ivo. In concilio autem legitur, cingulum deponat, & uxorem amittat.

C. XXV. PALEA.

[Item ex concilio Triburicensi.]

VI d Presbyteri non vadant, nisi stola, aut oratorio induti. Et si in itinere spoliantur, aut vulnerantur, vel occiduntur, non stola vestui, simplici emendatione solvantur: si autem cum stola, triplici.

C. XXVI. PALEA.

[Item ex eodem, c. 1.]

OMnes e Presbyteri interfectores i compositione Episcopi, aut ejus parochiam pertinent, solvantur ita videlicet, ut medietatem Vuiregaldi 2, ejus Episcopus utilitatis ecclesie, cui præfuit, tribuat, & alteram medietatem in elemosynam illius iuste dispersat: quia nullus nobis ejus hæres proximior videtur, quam ille, qui ipsum domino fecerit.

Hæc quoque Palea in uno Latium Vaticano codice habetur. Eff autem in capitularibus unde citatur in Panormia. l. 4. c. 11. & in Decretalis, sit de parochia Presbyteri. In concilio etiam Triburicensi, quod extat, c. 4. habetur quidam similes.

¶ Interfectores] Sic etiam in Panormia. Vaticanus codex habet, interfecit. In capitulari legitur, Presbyteri interfecit Episcopo, ad ejus parochiam pertinent,

a In chronico Mediolan. b Ivap. 10. c. 20. c Ext. de pan. & rem. c. 2. Bur. l. 6. c. 7. Ivo p. 10. c. 116. d Prima pars habitus Ca. lib. 6. cap. 163. Bur. lib. 6. cap. 10. Ivo p. 10. c. 139. e Ca. l. 4. c. 11. extra, de pan. cap. Presbyteri. Bur. l. 6. c. 11. Ivo p. 10. c. 140. Pam. l. 4. c. 6.

folvantur secundum capitulare gloriosi facili per nos: ita videlicet, &c. Verum in Decretali de parochia Burhardi & Ivo non hoc modo: Presbyteri interfecit Episcopo Episcopo, ad ejus parochiam pertinent, solvantur ita videlicet, &c. & similia locuta habetur in concilio Triburicensi: Sed quoniam est in concilio capitis, nihil sibi est huiusmodi: reliqua autem sunt emendata ex locis indicatis.

¶ Vuiregaldi] Antea legatur, Renaldus. Unde datum est ex ceteris locis indicatis, præterquam ex Decretali de abest utrag. vix: legatur tamen in prima collectione.

C. XXVII. ¶ Pro graduum varietate mentitur, qui clerici scilicet.

¶ Subdiaconum occiderit, c. c. solus, c. c. qui Presbyterum, & Episcopum, c. c. c. qui Monachum, c. c. c.

¶ De eodem. Item ex lib. 6. Cap. c. 90.

VI b occidit monachum, aut clericum, iniquat. & Deo in monasterio servat, unde non vitæ suæ, nunquam ad seculum revertitur. Scilicet publicam penitentiam agat.

C. XXIX. ¶ Quis clericus perierit, communitur, & non nisi a Romano Pontifice absolvetur.

Item Innocentius Papa II. in concilio Lateranensi, c. 15.

SI d quis suadente diabolo hujus sacrilegii tentaverit, quod in clericum vel monachum lentas manus iniecerit, anathematis vinculo ligatus, nullus Episcoporum illum præsumat absolvere, nisi urgente periculo donec Apostolico consenserit, & ejus mandatum suscipiat.

¶ Reatum] Sic est emendatione ex codice Vaticano manuscripto, & concilio Eugenio tertio, c. 11. ubi sic legitur, ante legatur, vitium, vel crimen inceptum.

¶ Quis autem de ecclesia, vel abbas, & ceteri, qui in ipsa ecclesia, vel loco, vel cultu, fuerint, & in ea injuria importaverint, ad infamiam publicam, & in monasterio accusabuntur, & convictos, sicut confessos, capitales poenis a parochia serventur: sicut in primo libro codicis, & in libro de Episcopo & clericis, in [sic] qui in hoc genere sacrilegii, & in Digestis tit. Ad legem Juliam repetendam ultimum. Committunt etiam sacrilegium, qui contra sanctitatem aut respectum committunt, aut violenter offendunt: aut qui de principibus iudicij diffamant, & digni sunt, quoniam principes elegerit: vel qui extra parochiam sua proximaliter & arce habentur, officium gerunt, & administrativos desiderant, ut Codicis lib. 9. titulus de legibus. Similiter de iudicibus summi Pontificis aliquid dicitur.

C. XXX. ¶ Nomen est personarum de quibus Papa statuit iudicare, vel ejus functionem retrahere.

Item Nicolaus Papa commisit Episcopis.

¶ Emine] f. est de sedis Apostolice iudicio, & illius sententiam retractare permittit: propter Romanæ ecclesie primatum. Chelii, & beato Petro Apostolo divinitus collatum.

¶ Episcopi, ex qua hoc caput est suspensum, & c.

¶ Et in conc. Tridentino, c. 11. & in libro legum de homicid. lib. hominis. l. 27. Panorm. l. 4. c. 11. Bur. l. 6. c. 7. Ivo p. 10. c. 9. & 124. Similia quædam b Ivap. Pam. l. 4. c. 8. c. d. gerat. d Pam. l. 4. c. 11. c. l. 4. c. 11. extra, de pan. cap. Presbyteri. Bur. l. 6. c. 11. Ivo p. 10. c. 140. Pam. l. 4. c. 6.

quæ ecclesiarum facultatibus nunquam computata fuerant. Si-
militer si Abbas vel Episcopus aliquam habuerit, quæ in ecclesiasti-
ci facultatibus nondum sunt adnumerata, exemplo beati Iacobi
deus recedenti ob lata verè ecclesia redeat. ¶ Sequitur a er-
genda exceptio, quæ eadem quæ oblata sunt, laudabiliter red-
denda sunt.

C. XIII. ¶ Non debet ecclesia suscipere,
quæ suo exheredato sibi offe-
runtur.

Sic enim Augustinus b in sermone 2. de
vita clericorum.

Quicumque vult exheredato filio heredem facere,
ecclesiam, quæ alterum, qui suscipiat, non Augu-
stinum: imò, Deo propitio, nullum inveniet. d Quam
laudabile factum sancti & venerandi Episcopi Aurelii
Cathagenensis: quomodo implevit eos omnium, qui sci-
unt, laudibus Dei? Quidam enim cum filios non habe-
ret neque speraret, res suas omnes (retento sibi usufructu)
donavit ecclesie. Nati sunt ei filii postea: & reddidit
Episcopus nec etiam opinanti illi, quæ donaverat. Im-
poterat habere Episcopus non reddere, sed iure fori,
non iure poli. e

Eæ quæ aliquando oblata iure & laudabiliter redduntur. Ve-
rantamen non hoc exemplo recedenti sua reddenda monstrantur.
Aliud est enim in professione sua vite persistere, aliud à proposito
sua videri desistere. Si sanctus Aurelius degenis in laicali ha-
bitu oblata reddidit, non potest oblatorem filios accepit, non ideo in
episcopatum eandem sua reddenda sunt, quibus vitium necessitas
sublaboratur, ut eandem reddere ad ordinem, à quo recesserunt.
Sed si auctoritas & presertim ius iudicium necessitas subministrat,
res, sicut ad Apostolum f non minus tempus reddere, ut expeditius
viam venimus: sic et ecclesia suscipiendum patitur, ne discedens
in detrimen præcipitur, ne in perniciem monachorum, aut in-
vidiam monasterii occasione furoris exarscat, laudabiliter sibi
sua non denegandam, sed asseri stantur, quam ab illo ipsa reser-
vatur.

CAUSA XVIII.

Valens Abbas consecratus in Episcopatum, prius
monasterio multa contulit, postea in Episcopatu plu-
ra acquisit: cui dum fratres successorem quære-
rent, Episcopus loci sicut electio voluit asserere,
ut per ipsum Abbas in monasterio ordinaretur: fra-
tes resistunt.

- 1. Queritur prius, an monasterium possit petere, quæ ab Episco-
po acquisita sunt, an episcopatus ecclesia possit sibi vindicare,
quæ monasterio fuerunt tradita &c.
- 2. Secundo, an per Episcopum Abbas sit eligendus & ordina-
ndus, an tanquam modo à propria fratribus sit institu-
endus.

QVÆSTIO I.

Prima questio terminatur in concilio apud Altheum,
in quo sic statutum legitur.
Bartholomæo lib. 1. cap. 230. citat concilium apud Alth.
Falsitate Conrado Rege: item, Ivo part. 5. c. 243. sed exprimit, Al-
theum. Item vero part. 1. c. 216. plura de hoc concilio refert his
verbis. Rego Conradi piissimi & Christianissimi Regis
quinto congregata est sancta generalis synodus apud Al-
theum (Al. Altheim) in pago Rhetie, præsentem videlicet
domini Iohannis Papæ Apocrifario, sanctæ Offensis eccle-
siæ Petro venerabili Episcopo.

a aliter sequitur. b Es. firm. 2. al. 23. ad fratres in eremo,
& in concil. Augustin. cap. 112. c. Ivo 3. cap. 177. d. al-
ter in concil. e aliter ead. f. i. Cor. 7. g. al. contra-
dita.

C. I. ¶ Quæ de monacho Episcopus ordinatur, quod
ante consecrationem habuit, monasterio, quod
vero post consecrationem acquisi-
tus, proprie ecclesiæ re-
linquatur.

Statutum est, & rationabiliter secundum sanctos Pa-
tres à synodo confirmatum, ut monachus, quem cano-
nica ecclesia à iugo regulæ monachice professionis absolvit,
& sacra ordinatio de monacho Episcopum facit, velut legi-
timus hæres paternam filii hereditatem postea iure vin-
dicandi potestatem habeat: sed quidquid acquisierat, vel
habere visus fuerat, monasterio relinquat, & Abbatibus suis,
qui fuerat secundum regulam sancti Benedicti, arbitrio.
Postquam enim Episcopus ordinatur, ad altare, ad quod
sanctificatur, & titulatur &c., secundum sacros canones,
quod acquirere poterit, restituit.

QVÆSTIO II.

Secundam vero questio terminatur in concilio Tolitano
concilii 4. c. 30. dicitur.

C. I. ¶ Abbatem & alia officia per Episco-
pos debent institui.

Hoc tantum sibi in monasterio vindicent sacerdotem,
quod præcipiunt canones, id est, monachos ad con-
versationem sanctam præmonere, Abbates, aliaque officia
infinere, atque extra regulam facta corrigere. Quod
si aliquid in monachis canonibus interdictum præsum-
pserint, aut usurpare quidpiam de monasterii rebus ten-
taverint, non debeat ab illis sententia excommunicatio-
nis.

2. ps. Extraità Gregorius scribit Casario Arimonesi Episcopo.

C. II. ¶ Congregatis monasterii, non Episcopus,
aut aliquis extraneorum, Abbatem
instituat.

I. Abbas in monasterio non per Episcopum, aut per ali-
quem extraneorum ordinetur: neque ab Episcopo
Missæ sibi celebretur, ut nullæ ecclesiæ subiciatur.

Huius capituli eadem est sententia ac sequenti, in quo sunt
ipsa B. Gregorii verba. Ita, hæc videtur summa quædam sen-
tentia: & propterea in aliquot vetustis exemplaribus non sunt dis-
tincta.

C. III. ¶ De eodem.

Idem eodem Casario Episcopo, lib. 4. epist. 43.
sui cap. 57.

I. Abbatem cuilibet & monasterio non alium, sed quem
dignum moribus atque actibus monachice discipli-
næ communi consensu congregatio tota poposcit, ordi-
nari volumus. Missas autem publicas per Episcopum
vel clericos in e monasterio fieri omnimodo prohibe-
mus.

¶ Vel clericos] Verba hæc non leguntur apud B. Gre-
gorium: omnino, nonnulla videntur consilio immutata à col-
lectore.

C. IV. ¶ Ille debet Abbas institui, quem sua
congregatio, & possessionis domi-
nus ordinare poposcit.

Item Pelagius Papa Mellano Subdiacono
II. Abbatem sibi in monasterio illum volumus ordina-
ri quem sibi de sua congregatione & monacho-
rum electio, & possessionis dominus, & (quod magis
obseruandum est) ordo vite, ac meritum poposcit ordi-
nari.

a Bartholomæo l. c. 231. Ivo p. 1. c. 243. b al. instituitur.
c aliter eadem.] orig. d al. volumus te ordinare.] orig.
e aliter illic.] orig. f. Anst. 7. c. 174. Polyc. l. 3. tit. 11. & l. 4.
tit. 33. Pann. l. 3. c. 168. Ivo p. 7. c. 24.